N°. 147.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

MAANDAG 14 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . .
Voor de overige steden des Rijks . . . . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN en KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De Handelmaatschappij.

XIII.

DE NIEUWE OVEREENKOMST.

Verpligte consignatie, wij hebben dit in ons vorig artikel aangetoond, moet altijd voor het Gouvernement, wat het geldelijk belang aangaat, nadeelige resultaten opleveren, en stelt daarenboven de regelmatige betaling der, aan het Gouvernement in Indie geleverd wordende producten, aan stagnatie bloot. Voor de uitbreiding van particulieren handel en scheepvaart, voor het meerder vertier der producten van nijverheid in Nederland, is verlenging der verpligte consignatie een onoverkomelijke hinderpaal; officiële cijfers leveren er het bewijs van. Wat mag dan de Regering bewogen hebben tot het aangaan der nieuwe overeenkomst? In eene zaak van zoo hoog belang, vonden de Staten-Generaal regt, om volledige toelichting, om duidelijke uiteenzetting der beweegredenen te ontvangen; was de Regering verpligt, onbevraagd alle die ophelderingen mede te deelen, welke noodig zijn, opdat de Staten-Generaal met volkomen kennis van zaken, de overeenkomst zouden kunnen beoordeelen. Dat de Regering opzettelijk feiten verzwegen, of niet alles medegedeeld zou hebben, wat de noodzakelijkheid der voordragt kan staven, wat het duidelijk kan maken, dat zij gehandeld heeft, zoo als het welbegrepen belang van Indie en Nederland vordert, dit kunnen — dit mogen wij niet onderstellen.

Wij hebben de Memoriën van Toelichting en Beantwoording nog eens met aandacht gelezen en herlezen; maar hebben geene enkele beweegreden daarin gevonden, die voor de verlenging der verpligte consignatie zou pleiten, dan alleen de aanmerkelijke besparing, die op ... gelde maken der producten zou verkregen worden. Naar ons bescheiden oordeel zou de Regering hebben behooren te bewijzen, dat verpligte consignatie met de daaraan verbonden besparing op de kosten, voordeeliger geldelijke uitkomsten voor den Staat zou hebben, en de welvaart van Indie en Nederland meer zou bevorderen, dan onverpligte consignatie: dus vrijheid om in Indie, of elders, te verkoopen, als het belang van den Staat, of, hetgeen in ons oog hetzelfde is, van de ingezetenen van Nederland en van Indie zou eischen, of wel, daar in het geheel niet te verkoopen.

Heeft de Regering in het voorloopig verslag mogelijk geene aanleiding gevonden, om de beweegredenen harer handelwijze mede te deelen? Integendeel: met duidelijke woorden is daar gezegd: „De Regering heeft zich voor het behoud van het consignatie-stelsel verklaard: maar zij heeft noch nu, noch vroeger de gronden, die haar tot het doen dezer keuze hebben geleid, uiteengezet. Men meende dus de vraag te moeten doen: waarom de Regering zich bij nieuw voor vijf jaren verbonden heeft?" Men verlangde, ... de gronden te kennen. Wat antwoordt de Regering? ... belang van den Staat en, ... vaart en de nijverheid van het moederland heeft gezocht, de realisatie der gouvernements-producten in Nederland voor een nieuw tijdvak van vijf jaren te bestendigen."

Wij vragen: mag de meening van het gouvernement, dat iets nuttig is, zonder dat de juistheid dier meening door eenige redenen of bewijzen gestaafd wordt, door de Staten-Generaal als voldoende bewijsgrond aangenomen worden? Wij vragen: is het de taak der volksvertegenwoordigers, om alles goed te keuren, wat de Regering verklaart nuttig te achten? — Maar wij gaan verder. Wij vragen: wat beduidt die telkens herhaalde verklaring der Regering, dat zij zoo en niet anders heeft gehandeld, omdat zij, in het welbegrepen belang van Indie en Nederland, zóó meende te moeten handelen? Is het denkbaar, dat eenig Minister, dat vooral een Nederlandsch Minister, een wets-voorstel zou indienen, als hij meende in strijd te zijn met het welbegrepen belang van den Staat? Immers neen. Wat moeten wij denken van die telkens herhaalde verklaring? Zou het eene geheele onderstelling zijn aan te nemen, dat de Minister zich met die meening zoo vereenzelvigd heeft, dat twijfel aan de waarheid er van nimmer bij hem is opgekomen; dat hij zich nimmer afgevraagd heeft, welke ... gaarne laten volgen ... wij zouden ons mogelijk minder juist uitdrukken: wij zeggen dus — voor mijne *meening*?

Is dit zoo, dan zou het zeker onbillijk zijn, van den Minister te verlangen, wat hij niet geven kan: uiteenzetting der gronden van zijne meening.

Te regt heeft dan de Minister, van zijn standpunt, gezegd, „dat de beoordeeling zich eigenaardig behoorde te bepalen tot de vraag, of de meer voordeelige bepalingen, die nu bedongen zijn, van dien aard zijn, dat daartegenover kan toegegeven worden aan eene verlenging den verpligte consignatie tot ultimo 1859."

De voordeelige bepalingen, — de eenige grond voor de meening van den Minister — zijn zeer duidelijk toegelicht: zij bepalen zich tot eene beeijfering, hoeveel men minder betalen zal, als men 2 pCt., dan wel als men 2¾ pCt. commissieloon moet betalen.

Dat het op deze wijze in cijfers verkregen voordeelig verschil, zich in werkelijkheid oplost in een nadeelig verschil, hebben wij vroeger reeds aangetoond. Wij hebben de innige overtuiging, dat ons betoog wel tegengesproken, maar niet ontzenuwd zal kunnen worden: vooral nu niet, meer na het indienen der Indische muntwet.

Het innig verband tusschen dat voorstel en de verpligte consignatie hebben wij vroeger aangewezen: wordt het voorstel onveranderd aangenomen, dan zal reeds in het volgende jaar de zilvercirculatie, wat de standpenningen aangaat, in Indie kunnen hersteld zijn. De wisselkoers moet dan minstens op 107½ pCt. komen. Het door ons berekende nadeel op de uitzending van specie, zal dan grooter worden. De Regering zal dan toch geene dollars meer kunnen koopen, waarvan zij alleen de waarde aan fijn zilver hier betaalt, en waarvan zij de fijn-zilver-waarde in Indie bij verkoop terug ontvangt. Haar verlies zal grooter zijn, dan wij berekend hebben, want zij zal hier standpenningen moeten laten aanmunten, en dat zal bij den tegenwoordigen koers van het zilver, het nadeel ligt met ƒ 80 à 100,000 kunnen verhoogen.

Wij hebben gezien dat particuliere handel, scheepvaart en nijverheid door de nieuwe overeenkomst benadeeld zullen worden, ... de Staat geldelijke schade zal lijden. Zien wij nu, welke gevolgen de overeenkomst zal hebben voor de Maatschappij.

Hoe is de toestand der Handelmaatschappij tegenwoordig? Hoe zal die zijn na goedkeuring der nieuwe overeenkomst?

De tegenwoordige toestand. Onzekerheid, of de tien millioen restantschuld voor ult. December 1854 afgelost zal worden; onzekerheid, of, wanneer die aflossing plaats heeft, de Staat niet zou moeten beschouwd worden ... (1), ... gering het niet dadelijk of spoedig na ult. December 1854 raadzaam zou kunnen vinden, om af te lossen en dan een groot deel der producten in Indie te verkoopen; maar daarentegen zekerheid, dat, als er niet afgelost wordt voor ult. December 1854, of als mogt blijken dat niettegenstaande die aflossing de Staat toch tot 1874 verbonden blijft, zekerheid dat *zonder hare toestemming* het commissieloon en de provisie der factorij niet zal kunnen verminderd, en in geen geval op minder dan 2½ pct., en ƒ 140,000 zal kunnen gebragt worden; zekerheid dus van hoogere belooning, maar ook voortduring der bepalingen van het lijnwaden-contract: zekerheid eindelijk dat, bij verschil, de beslissing zal zijn bij den gewonen regter.

De toestand volgens de nieuwe overeenkomst. Zekerheid dat de aflossing der tien millioen, geene verandering in den toestand zal brengen; zekerheid dat met uitzondering van 150,000 picols suiker en van 80,000 of minder, picols koffij, de gouvernements-producten nog vijf jaren langer aan haar zullen moeten geconsigneerd worden; mogelijkheid, dat wat de koffij aangaat, ook aan haar geconsigneerd zal moeten worden, waarover de Regering nu vrije beschikking heeft, de Padangkoffij namelijk, indien de oogst daarvan voor 1859 meer dan 200,000 picols mogt bedragen; zekerheid, dat alle gouvernements-producten die, tot 1874 toe, naar Nederland gezonden worden, aan haar zullen moeten worden geconsigneerd; daarentegen lager commissieloon en provisie, maar ook opheffing van het lijnwaden-contract: bij geschillen, arbitrage in plaats van beslissing door den gewonen regter; eindelijk groote waarschijnlijkheid, dat zij later met 2 Pct. commissieloon, nog grooter sommen tot belooning harer werkzaamheden zal ontvangen, dan zij nu geniet met een commissieloon van 2¾ Pct.

Het laatste punt meenen wij nader te moeten ontwikkelen. Het bedrag van het commissieloon hangt af van den hoogeren of lageren prijs der producten. Dat de groote massa goud, waarmede de hoeveelheid edele metalen benoodigd voor den geheelen wereldhandel, nu men kan zeggen maandelijks vermeerderd wordt, ... metalen gehad heeft, wordt vrij algemeen erkend. Wij zeggen: op de waarde der edele metalen; want wij meenen, dat ten onregte soms verschil gemaakt wordt tusschen goud en zilver. Naar ons inzien doet het er niets toe, of er meer goud dan wel of er meer zilver gevonden wordt. Waar het op aankomt is: of de gezamelijke productie aan edele metalen, de behoefte al of niet te boven gaat. Is de productie grooter dan de behoefte, in dat geval moeten beide metalen, zoowel zilver als goud, in waarde dalen. ... verandering in de betrekkelijke waarde ..., schijnt, bij de meer en meer ... communicatiemiddelen over de geheele wereld, niet meer denkbaar. De waardevermindering der edele metalen, kan alleen blijken uit de hoogere prijzen van alle andere producten. Dat beide feiten op dit oogenblik bestaan, kan wel niet betwijfeld worden; de vraag is: zal die toestand blijvende zijn? Naar ons inzien moet het antwoord op die vraag bevestigend zijn: de laatste maanden hebben het bewijs geleverd. Duurte van alle levensmiddelen gaat toch altijd gepaard met eene daling der prijzen van alle andere artikelen; dit is nu het geval niet. Sedert een jaar zijn de prijs van alle producten dooreen genomen circa 30 Pct. gemiddeld, gerezen; plotseling komt de vraag door gebrek, eene even plotselinge maar voortdurende rijzing van den prijs van alle levensmiddelen ten gevolg; ... gepaard met eene daling van alle andere producten. Zie daar, dunkt ons, een onwedersprekelijk bewijs, dat nu reeds eene rijzing van 30 Pct. over alle producten als normale toestand kan beschouwd worden; of, om met andere woorden hetzelfde te zeggen, de waarde der edele metalen is reeds met 30 Pct. verminderd.

Stellen wij nu, dat de prijs der koloniale producten in het vijfjarig tijdvak, van 1855 tot 1859, gemiddeld 40 pct. hooger zal zijn, dan in het vorige vijfjarige tijdvak van 1850 tot 1854, en zien wij wat dan de de finantiële uitkomsten zullen zijn voor de maatschappij.

Van eene hoeveelheid producten, die in het eerste tijdvak voor ƒ 100 verkocht worden, ontving de maatschappij voor commissieloon a 2¾ pct., eene som van ƒ 2.75.

Voor gelijke hoeveelheid in het tweede tijdvak voor ƒ 140 verkocht, zal de maatschappij eene commissieloon berekend à 2 pct., ontvangen ƒ 2.80. Wij vragen: heeft de maatschappij niet goed voor hare toekomst gezorgd?

(1) In art. 5 van het tegenwoordig contract is toch bepaald, dat: indien de geheele aflossing wel *voor* 1874, maar *na* 1854 plaats heeft, dat dan de consignatie der gouvernements-producten, die naar Nederland gezonden worden, *steeds zal moeten* geschieden door tusschenkomst der maatschappij. Het is dus eene strafbepaling wegens latere aflossing. De gevolgtrekking schijnt duidelijk, dat de straf niet kan toegepast worden, als de aflossing vroeger geschiedt; dat dus, als de geheele aflossing voor ult. December 1854 plaats heeft, de consignatie na 1854 *niet zal moeten* geschieden door tusschenkomst der Maatschappij.

Maar dat zelfde commissieloon van 2 pct., zal ook in de vijftien volgende jaren, dus tot 1874, door de maatschappij genoten worden; naar mate dus de waardevermindering der edele metalen voortgangen maakt, zal het geheele bedrag der belooning voor hare werkzaamheden steeds klimmen, en zullen hare dividenden regelmatig grooter worden. Wij vragen: heeft de maatschappij, zoo als de Regering zegt in de Mem. van Toelichting, geen blijk gegeven van hare zucht om 's lands belang te bevorderen?

Maar zij heeft daarvan nog een ander treffend bewijs gegeven; wij moeten daar nog iets over zeggen.

In het Voorloopig verslag van 19 April 1853, was het volgende gezegd: „Naar aanleiding van eene in het proces-verbaal der staatscommissie, belast met de opneming der rekeningen tot vaststelling van het batig slot over 1851 op pag. 4, nº. 2, voorkomende opmerking, is de vraag gedaan, waarom de Regering den daargegeven raad niet heeft opgevolgd, en eene splitsing heeft bedongen tusschen de commissie en het delcredère?" In de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel waarover wij nu spreken, heeft de Regering de punten in het zoo even genoemd Voorloopig Verslag behandeld, *voor zooveel noodig*, kortelijk beantwoord. Wij erkennen gaarne, dat het antwoord op dit punt door kortheid uitmunt; de Regering zegt toch alleen dit: „*in eene afscheiding van commissieloon en delcredre heeft de maatschappij gemeend niet te kunnen treden.*"

In het nu uitgebragt Voorloopig Verslag van 11 Oct. ll. is men daarop teruggekomen. Men leest daar ad art. 6 *a*: „Eenige leden konden het antwoord, bij de „tegenwoordige Memorie van Toelichting gegeven, dat „de Handelmaatschappij gemeend heeft in die afschei„ding niet te kunnen treden, niet anders dan onbe„vredigend noemen, en wenschten ten minste eenigermate „met de *redenen* bekend te worden gemaakt, waarom „daartegen zóó onoverkomelijk bezwaar bestaat."

Op die herhaalde vraag heeft de Regering uitvoeriger geantwoord. Of echter die *eenige leden* met de gegeven inlichtingen volkomen te vreden zullen zijn gesteld, zouden wij niet stellig durven verzekeren.

Wij laten het antwoord in zijn geheel volgen: „*Ad art.* „6*a*. Vermits de Nederlandsche Handelmaatschappij ver„klaard heeft niet te kunnen treden in eene splitsing „tusschen het delcredere en het commissieloon, en zulks „op *grond* dat daarvan geen quaestie is in het contract „van 2/8 Julij 1849, 't welk dit punt nu eenmaal op „den tegenwoordigen voet heeft geregeld, zoo heeft de „Regering gemeend, na zulk eene bepaalde verklaring, „die zaak niet verder te kunnen aandringen."

Het antwoord is duidelijk; het eenige dat minder helder schijnt is, of de bepaalde *verklaring* der Handelmaatschappij of wel de *meening* der Regering, dat zij die zaak niet verder mogt aandringen, als *reden* moet beschouwd worden.

Naar ons bescheiden oordeel, moet de Regering nog wel andere redenen voor hare handelwijze gehad hebben; mogelijk liet het Staatsbelang niet toe die publiek te maken. Wij zullen ons dan ook niet vermeten er naar te gissen; maar wat de redenen betreft, die de Handelmaatschappij bewogen hebben, zulk eene bepaalde verklaring af te leggen, daar bevinden wij ons op een minder gevaarlijk terrein en zien er geene zwarigheid in, om zoo mogelijk de voorzigtigheid der maatschappij helderder te doen uitkomen.

Wat is delcredere? Eene eenvoudige assurantie, waarbij degeen, die met verkoop van goederen belast is, de verpligting op zich neemt, om de som waarvoor de goederen verkocht zijn, aan den verkooper geheel uit te betalen, ook dan wanneer een, of meerdere, of zelfs alle koopers in gebreke mogten blijven. Even als met alle verzekeringen, wisselt dan ook bij het delcredere de premie af, naarmate de risico grooter of kleiner is.

Bij contante betaling spreekt het van zelve, dat nimmer delcredere te pas kan komen. Voor specerijen, tin, wij voegen er bij peper, kan de maatschappij natuurlijk geen delcredere in rekening brengen; want de betaling geschiedt niet, zoo als de Regering zegt *bij*, maar *vóór* de ontvangst.

Maar nu de hoofdartikelen, koffij, suiker, indigo, enz? De veilcondition der maatschappij schijnen niet algemeen met juistheid gekend te worden; wij achten het daarom niet ongepast die bepalingen hier mede te deelen, welke op de betaling betrekking hebben en de maatschappij voor mogelijke schade moeten dekken.

„De betaling zal geschieden bij de ontvangst der „koffij, suiker enz. het zij à contant met een en een „half pct. korting, of met wissels op drie maanden, „op solide huizen te Amsterdam of Rotterdam getrok„ken, of voor koopers, woonachtig in die twee steden, „in Promessen op denzelfden termijn, met den dag „der veiling ingaande, aan een ander op behoorlijk „gezegeld papier en *tot genoegen der maatschappij*."

„De makelaars zullen verpligt zijn, binnen drie dagen „na den afloop der verkooping, hunne meesters ten „kantore van de maatschappij te Amsterdam op te geven, „en het door hen gekochte te laten aanteekenen; „intusschen staat het den verkooper vrij, *wanneer zij „de opgegevene kooper of koopers niet genoegzaam ken„nen, het stellen van borgen te eischen; in beide gevallen „van het niet opgeven van koopers of van voldoende „koopers, zal de maatschappij tot den wederverkoop „van zoodanige kavelingen overgaan en zullen de make„laars verpligt zijn om de daaruit voort vloeijende schade „te vergoeden.*"

„De verkoopers behouden aan zich het regt, om, „wanneer zij eenen gegadigde niet genoegzaam kennen, „deszelfs bod niet aan te nemen, ten ware hij in staat „mogt zijn dadelijk borg te stellen."

Kan men, na het lezen van deze voorwaarden, nog gelooven dat de maatschappij werkelijk eenige risico, en dus regt heeft om premie voor het delcredere in rekening te brengen?

Voor contante betaling wordt 1½ pct. korting verleend en aan de Regering in rekening gebragt. Vroeger zeiden wij dat in de laatste jaren, wegens den lagen prijs van het geld, in den regel contant betaald werd. Had de Regering aan de maatschappij niet behooren te vragen opgave van de hoeveelheid contant betaald in de laatste jaren, onder het nieuwe contract? Wij vergissen ons: de Regering had dat niet noodig. Van elke veiling toch wordt aan haar afzonderlijke rekening en verantwoording gedaan, en daaruit blijkt, hoeveel telkens contant betaald is. Zij kende dus de verhouding tusschen de betaling à contant en op drie maanden; zij had dus niets anders behoeven te doen, dan aan de maatschappij opgave vragen van de schade, door haar in de drie laatste jaren geleden, door het onbetaald blijven van de wissels op promessen. Wij gelooven niet, dat het de maatschappij veel moeite zou gekost hebben die opgave te leveren: wij betwijfelen, of zij sedert de veilcondition in den tegenwoordigen vorm zijn opgemaakt, of ten minste in de drie laatste jaren wel eenige schade geleden heeft, en dan was het toch zeker zeer gemakkelijk een staat op te geven, met een behoorlijk hoofd en opschrift, en wat het bedrag der schade aangaat, ingevuld met *nihil*.

Is het nu duidelijk, waarom de maatschappij zich zoo bepaald verklaard heeft tegen eene splitsing van commissieloon en delcredere? Wij zeggen: het delcredere der maatschappij is eene fictie; hoe de berekening van premie voor de risico moet genoemd worden, beslisse elk voor zich zelven.

Wij zouden nog veel kunnen opmerken, nog menige bijzonderheid kunnen mededeelen; maar wij zien uit de *Staats-Courant*, dat de beraadslagingen over het wetsvoorstel reeds in de eerste dagen der volgende week zullen plaats hebben; wij moeten dit dus achterlaten, en zoo ook de beantwoording van eenige aan ons, wij erkennen het gaarne, met de meeste bescheidenheid gedane vragen.

Slechts één artikel zullen wij nog geven, om aan te toonen, dat de bloei van den particulieren handel het gevolg is van een maatregel, waardoor voor de eerste maal een gewigtige inbreuk gemaakt is op de grondslagen van het cultuur-stelsel en op het consignatie-stelsel.

Buitenland.

BELGIE.

De graaf von Chreptowitch, Russisch gezant bij ons hof, heeft een groot hôtel in Brussel gehuurd.

Ook de Fransche gezant, de heer A. Barrot, zal aldaar een afzonderlijk hôtel betrekken.

DUITSCHLAND.

Het huwelijk des Keizers van Oostenrijk zal denkelijk den 24 April plaats hebben.

— Men verzekert, dat de Keurvorst van Hessen voornemens is, afstand van de regering te doen.

— De Pruissische Kamers zijn tegen den 28 November bijeengeroepen.

TURKIJE.

Uit den toon der dagbladen en berigten in verschillende landen blijkt het, dat de zaken in het Oosten zich hoe langer hoe meer verwikkelen; ofschoon, door eene zonderlinge tegenspraak met vroeger, nu werkelijk de gevreesde oorlog tusschen beide landen verklaard is en gevoerd wordt, de voornaamste beurzen van Europa zich krachtiger houden dan zich liet vermoeden. Is dit een gevolg van de geruchten, alsof de diplomatie nog ijverig in de weer is, om den vrede te herstellen, of dat men hoop heeft, dat de oorlog zich tot het Oosten zal bepalen? Waarschijnlijk beide.

Intusschen is de diplomatie voor het oogenblik in het Oosten met der daad uit het veld gedreven, dat door het kanon is ingenomen.

Dat er nopens de krijgsgebeurtenissen even verschillende berigten in omloop zouden komen, als omtrent de diplomatische onderhandelingen, liet zich verwachten. Uit de vele openbaar gemaakte, blijkt, dat de Turken den 3 November, ten getale van 12,000 man, bij Tourtoukai, over den Donau zijn gegaan, en, na eene zeer heeten strijd van eenige uren, tegen 9000 Russen onder bevel van generaal Panloff, meester van het slagveld zijn gebleven, zoo zelfs dat zij zich in Oltenizza versterkt hebben, in de verschansingen, welke de Russen hadden verlaten.

Volgens berigten in het Pruissische regeringsblad was dit gevecht slechts het voorspel geweest van eenen slag op den 4, welke 24 uren zou hebben aangehouden. De generaal Dannenberg zou de Turken in de bedoelde verschansingen hebben aangegrepen en geslaagd zijn hen er uit te drijven; — tot zoo verre het Berlijnsche blad; — maar volgens een ander berigt zouden de Turken, krachtig ondersteund door de batterijen aan den regteroever van den Donau, den strijd veel heviger dan vroeger aangevangen hebben, met dat gevolg, dat de overwinning ten slotte voor goed aan hunne zijde zou zijn gebleven. De Russen zouden zelfs naar Bucharest terugtrekken, welke hoofdstad maar drie of vier dagmarschen van Oltenitza verwijderd is.

Sommigen twijfelen aan het gevecht van den 4, en willen den geheelen strijd op den 3 brengen; doch de uitkomst schijnt niet te kunnen worden wedersproken.

Men legt te Parijs groote vreugde over dezen uitslag aan den dag, en heeft zelfs de dagbladen doen uitventen onder den kreet van: „neêrlaag der Russen, groote zege der Turken." Uit den toon der ministeriële bladen tegen het manifest van Keizer Nicolaas kan men ook den geest der regering opmaken en dit heeft de geruchten versterkt, dat de Russische gezant, v. Kisselef, aanstalten zou maken om Frankrijk te verlaten. Dit schijnt nog wel niet dadelijk bewaarheid te zullen worden, doch men verzekert van goederhand, dat die gezant voorschriften heeft om, zoodra feitelijke ondersteuning aan Turkije verleend mogt worden, te vertrekken.

Het bevestigt zich, dat eene afdeeling der verbonden vloten bij den Bosphorus ten anker is gekomen. — De admiraals Hamelin en Dundas bevinden zich te Konstantinopel.

De Engelschen versterken Aden en hunne drukke [illegible] met de groote gebeurtenissen, die zich welligt in het Oosten, en in het Noorden van Britsch-Indie, voorbereiden.

De onderkoning van Egijpte heeft eene nieuwe ligting van 28,000 man onder de wapenen geroepen. Aanzienlijke hoeveelheden granen en andere levensmiddelen zouden naar de Turksche legermagt worden verzonden.

[illegible] vijandelijkheden mede uitgebroken, en wel insgelijks met eenig nadeel voor de Russen, zoodat Selim-Pacha, na het gevecht bij Battoum, de Russische grenzen is overgetrokken.

De Turksche regering heeft toegegeven aan het verlangen der Oostenrijksche, om geene uitgewekenen van laatstgenoemd land in het Europesche leger te doen dienen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Wij deelen hier nog, verkort, den hoofdinhoud mede van de antwoorden der Regering op de voorloopige verslagen der Tweede Kamer, betrekkelijk de Staatsbegrooting over 1854, naar de navolgende hoofdstukken:

De Regering heeft verklaard, dat zij, door de medewerking, welke zij bij de hoofden van het Roomsch-katholijk kerkgenootschap heeft ontmoet, zich nu reeds in staat bevindt te kunnen voldoen aan den bij [illegible] aangaande uitgedrukten algemeenen wensch, betrekkelijk het invullen der benoodigde geldsommen voor de aanvankelijk *pro memorie* uitgetrokken artikelen der IIde afdeeling van het VIIIde hoofdstuk der staats-uitgaven dien ten gevolge overgelegd: 1o. een gewijzigd ontwerp van wet tot vaststelling van dat hoofdstuk, waarin de bedoelde geldsommen zijn opgenomen en 2o. een uitgewerkte en toelichtende staat, voor zoover de bestanddeelen der artikelen van de voornoemde IIde afdeeling betreft, waarachter is geplaatst eene nieuwe recapitulatie van het geheele VIIIde hoofdstuk, dienende ter vervanging van die, welke wordt aangetroffen op den bij het oorspronkelijk wets-ontwerp overgelegden uitgewerkten en toelichtenden staat. In den staat zijn uitvoerige inlichtingen vervat, welke, naar men vertrouwt, een duidelijk overzigt geven van alles wat, omtrent de tegenwoordige inrigting en het bestuur van het Roomsch-katholijk kerkgenootschap, wetenswaardig kan worden geacht.

Volgens het gewijzigd wetsontwerp, in de IIde afdeeling aldus zamengesteld Roomsch-katholijk kerkgenootschap: Art. 5. Kerkelijk bestuur ƒ 19,846.00; Art. 6. Seminarien ƒ 9,000.00; Art. 7. Onveranderlijke competentien ƒ 21,745,[illegible] Art. 8. Plaatselijk dienstdoende kerkleeraars ƒ 119,437,[illegible] Art. 8. Subsidien ten behoeve van kerkelijke gebouwen of pastorijen ƒ 16,200.00; te zamen ƒ 186,[illegible],18½.

Volgens de aan de Regering bekend gemaakte bepalingen, betreffende de inrigting en het bestuur van het R. K. kerkgenootschap, is deszelfs kerkelijk grondgebied binnen dit rijk afgedeeld in *vijf dioecesen*, welke zijn ingedeeld in *dekanaten*, die ieder een bepaald getal parochien of kerkelijke gemeenten bevatten. Deze *dioecesen* zijn gevormd, te weten: 1°. Utrecht, uit die gedeelten der voormalige Hollandsche zending, welke hebben uitgemaakt de toenmalige aartspriesterschappen van Utrecht, Gelderland, Friesland, Salland en Drenthe, Twenthe en Groningen. 2°. Haarlem, uit het overige gedeelte der genoemde zending, hebbende uitgemaakt het toenmalige aartspriesterschap van Holland en Zeeland. 3°. 's Hertogenbosch, uit het voormalig apostolisch vicariaat van 's Hertogenbosch. 4°. Breda, uit het voormalig apostolisch vicariaat van Breda. 5°. Roermond, uit het voormalig apostolisch vicariaat van Limburg.

De op voorschrevene wijze uit de oude kerkdistricten zamengestelde vijf nieuwe dioecesen, zijn aanvankelijk ingedeeld als volgt: Utrecht in 15 dekanaten; Haarlem 16; 's Hertogenbosch 13; Breda 4; Roermond 11.

De standplaats en betrekkingen der plaatselijk dienstdoende geestelijken zijn op den ouden voet gebleven; terwijl de vroeger van staatswege als parochie of als rectoraat erkende R. C. kerkgemeenten nog geene nieuwe parochiale omschrijving hebben ondergaan. Die kerkgemeenten zijn in dioecessen opgenomen, als: in Utrecht 236 parochien, in Haarlem 193, in 's Hertogenbosch 217 en 5 rectoraten; Breda 77 parochien; Roermond 19 parochien en 19 rectoraten.

Het kerkelijk bestuur van ieder dioecees is opgedragen aan één kerkvoogd, die daarin wordt geholpen, als zijne omstandigheden of die van zijn dioecees zulks vorderen, door een coadjutor en voorts wordt bijgestaan: door 1 of meer vicarissen-generaal, door 1 secretaris, door 1 landdeken in elk dekanaat. Voor het tegenwoordige is er slechts 1 coadjutor, die den hoogbejaarden kerkvoogd van het dioecees van Breda is toegevoegd. Er zijn nog geen vicarissen-generaal aangesteld. Elk dioecees heeft zijn secretaris. Het getal der landdekens is gelijk aan dat der dekanaten in ieder dioecees.

In de kosten van het kerkelijk bestuur der vier voormalige kerkdistricten werd tot hiertoe, van rijkswege bijgedragen eene som van *f* 22,416, waarvan echter voor dat jaar slechts is beschikbaar gesteld *f* 19,816, terwijl het overige ad *f* 2,600 om de daarvoor alstoen aangevoerde redenen werd uitgetrokken voor memorie, ongerekend de mede voor mem., gebragte jaarwedde van den kerkvoogd der Hollandsche zending, waarvan het bedrag niet was bepaald, omdat die betrekking steeds werd bekleed door een of in den vreemde residerenden, of alhier als pauselijk gezant geaccrediteerden prelaat.

De thans veranderde inrigting van het kerkelijk bestuur heeft noodwendig eene wijziging in de vroeger bepaalde verdeeling der toegestane som gevorderd, en deze wijziging is aanvankelijk door den Koning, krachtens art. 168 der Grondwet, in voege als volgt geregeld:

a. de jaarwedden der kerkvoogden zijn berekend, voor elk dioecees, op eene som van *f* 2,500, welke door de tot hiertoe bezoldigde kerkvoogden der oude kerkdistricten genoten werd, en alzoo te zamen op *f* 12,500

b. de jaarwedden voor de secretarissen zijn insgelijks bepaald op de vroeger voor die betrekking toegekende som van *f* 400 en alzoo te zamen op 2,000

c. de tegemoetkoming in de bureau- en administratiekosten der dioecesen en daartoe behoorende [illegible] is vastgesteld op *f* 6 's jaars voor [illegible] elk dioecees gevestigde en als parochie erkende R. K. kerkgemeente, waarvan het getal [illegible] beloopt, en alzoo vordert eene som van 5,316

Totaal *f* 19,816

Welk cijfer gelijk staat met de voor dit artikel, bij de wet van den 23sten December 1852 (*Staatsblad* n° 247), beschikbaar gestelde som, ongerekend de in dat artikel alsteen begrepen memorieposten.

Elk dioecees heeft een der bestaande semenarien opgenomen. Het besturend en onderwijzend personeel dier gestichten bestaat uit 81 geestelijken. Van de 65 daaronder gestelde presidenten, professoren en praeceptoren, zijn slechts 15 in het genot van rijksjaarwedden, welke op den bestaanden voet zijn gebleven. Dit bezoldigd personeel verdeelt zich over de seminarien der dioecesen als volgt: 's Hertogenbosch 7, Breda 3, Roermond 5. Het personeel der seminarien van de dioecesen Utrecht en Haarlem geniet geene rijksjaarwedden. Aan het seminarie van het dioecees Roermond zijn alleen beurzen verbonden.

De verschillende betrekkingen, waaraan de competentien verbonden zijn, hebben door de nieuwe kerkelijke inrigting geene verandering ondergaan. De oorsprong van die competentien ontleent zich aan makingen, ten behoeve van sommige in Noordbrabant en Gelderland gevestigde pastorijen, kapellanijen, kosterijen en andere kerkelijke instellingen, hetzij van geldsommen, of van in natuurvoortbrengselen te leveren prestatien, welke van oudsher zijn gevestigd geworden en verschuldigd zijn uit de in die gewesten door het staatsdomein in bezit genomene goederen van de, sedert het laatst der vorige eeuw, in Belgie of elders, opgeheven geestelijke gestichten en corporatien. Aanvankelijk werden die competentien uit de opkomsten der goederen voldaan, doch later zijn zij, ingevolge de koninlijke decisie van den [illegible] van Bloeimaand 1809, n° 17, het Vorstelijk besluit van den 19 Jan. 1814, n°. 48, en het Kon. besluit van den [illegible] Nov. 1818, litt. N 2, gebragt ten laste van de Staatsbegrooting (*hoofdstuk voor de Zaken der Roomsch Katholieke Eeredienst*.)

De nieuwe kerkelijke inrigting heeft tot hiertoe nog geene verandering te weeg gebragt in de betrekkingen en standplaatsen (parochien en rectoraten) der plaatselijk dienstdoende geestelijken. Dit is evenmin het geval geweest met de aan die betrekkingen verbonden rijksjaarwedden. De kerkelijke gemeenten worden bediend door: 910 pastoors, desservanten en rectors, 647 kapellaans en vicarissen. Totaal 1557 kerkleeraars. Het getal der vroeger verleende rijksjaarwedden bedraagt 1386. Zij zijn in aard en bedrag zeer verschillend, gelijk de hiernevens provinciegewijze gedane omschrijving kennen doet.

Het totaal generaal der uitgaven is *f* 419,437.67. Op de vorige begrooting is het totaal generaal van dit artikel geraamd op 412,787.67. Verschil *f* 6,650.00. Hetgeen veroorzaakt is door het sedert het opmaken der vorige begrooting verleenen van nieuwe en het veranderen van bestaande jaarwedden, waardoor in het getal en bedrag der op 1°. Julij 1852 bestaande jaarwedden eenige wijzigingen zijn gebragt.

Geraamd beloop voor 1854 *f* 573,329.68½. Toegestaan voor 1853 *f* 557,646.68½. Verschil *f* 15,683.00. Toegestaan voor de dienst van 1853 *f* 557,646.68½ van 1852 *f* 554,345.68½. Verschil *f* 3,301.00. Voor de dienst van 1852 is toegestaan *f* 554,345.68½, benoodigd geweest *f* 547,319.89 en bespaard gebleven 7,025.79½. Te zamen 10,326.79½. Totaal, gelijk aan het verschil tusschen de raming voor 1854 en de [illegible] te doen over 1852 *f* 26,009.79½.

De Commissie van Rapporteurs voor het Ontwerp van Wet tot vaststelling van het VIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854, betreffende de Zaken der Roomsch-katholijke Eeredienst, heeft — in aanmerking nemende, dat bij de Memorie van Beantwoording, door de Regering ingezonden op het ter dezer zake vastgesteld Voorloopig Verslag, een gewijzigd wets-ontwerp is gevoegd, waarin geldsommen zijn ingevuld, die aanvankelijk *pro memorie* waren uitgetrokken, alsmede dat dit wets-ontwerp, wat de bestanddeelen der bedoelde artikelen betreft, vergezeld gaat van eenen uitgewerkten, toelichtenden staat, — eene nieuwe overweging daaromtrent in de Afdeelingen noodig geoordeeld.

Hoofdstuk VIII (*Marine*). De commissie, die ten vorige jare verslag uitbragt op eenige haar voorgelegde vragen betrekkelijk marine-aangelegenheden, was geene *Staats-commissie*, door welker uitspraak de Regering zou kunnen geacht worden gebonden te wezen; het was eene commissie louter van zee-officieren, bijeengeroepen om voor het hoofd van het Departement van Marine op eenige onderwerpen advies uit te brengen, zonder dat evenwel dat hoofd daarom die adviezen onvoorwaardelijk behoeft op te volgen. Met het oog op zijne verantwoordelijkheid en op den algemeenen geldelijken toestand van den Staat, zou hij zelf niet vermogen te doen dat alles, wat hij als zee-officier wellig met de commissie eenstemmig wenschen zou ter bevordering van de belangen der Marine te zien verwezenlijken. Bij eene aandachtige lezing van het verslag blijkt het al dadelijk, hoe moeijelijk het is de verschillende soms zeer uiteenloopende gevoelens tot eenheid te brengen, en het wenschelijke ten allen tijde met het mogelijke hand aan hand te doen gaan. De zienswijze der Commissie deelende, dat ook onze zeemagt, even als die van nabnrige Rijken, zeilschepen met hulpstoomvermogen moet bezitten, gaf aanleiding om al dadelijk tot het aanbouwen van vier zulke schepen van verschillend charter over te gaan, van welke de Regering zich voorstelt in den loop van het volgende jaar reeds twee te zullen kunnen in active dienst stellen. Zij neemt zich voor meerdere zoodanige schepen te doen bouwen. Het stelsel, door de Commissie aangegeven, onvoorwaardelijk op te volgen, acht de Regering noch dadelijk uitvoerlijk, noch geraden.

Hoofdstuk IX A. (*Openbare Schuld*). § 1. De Regering heeft met genoegen [illegible] vindt, om, voor zooverre de middelen zulks gedoogen, de schulddelging met kracht voort te zetten. Zij zou er evenwel bezwaar in zien, voor 1854 verder te gaan dan door haar is voorgesteld; — zoolang een dienstjaar niet ten einde is geloopen, schijnt het toch ongeraden, ten volle over het daarop berekende, maar nog niet verkregen overschot te beschikken. Anders is het met de overschotten over afgeloopen dienstjaren; en bij de beantwoording van het voorloopig verslag over de aanhangige wet tot amortisatie en aflossing van schuld is reeds te kennen gegeven, dat dien- [illegible] zal worden gedaan. De beschikbare overschotten bedragen over het dienstjaar 1851 *f* 183,311.13 en over het dienst- 1852 *f* 2,118,503.37½, te zamen *f* 2,301,814.50½.

Voor zooveel het loopende dienstjaar aangaat, is het nog niet met zekerheid op te geven, wat daarop beschikbaar zal overblijven, en het schijnt niet te verwachten, dat de gunstige afloop van den verkoop der Oost-Indische producten van invloed zal zijn op het batig slot aan de schatkist uit te keeren, zoolang de kosten niet geheel gedekt zullen zijn, vallende op de herstelling van de O. I. munt.

Hoofdstuk IX B (*Finantien*). De opheffing van agentschappen van 's Rijks schatkist, nu betaalmeesters ambten, heeft plaats gehad met overleg van de commissarissen des Konings in de provincien.

Men blijft thans nog van gevoelen en moet dienvolgens verklaren, dat men het niet geraden kan achten tot eene wijziging of verandering van de bestaande inrigting der rijks advocaten voor alsnog over te gaan, en dat het volgen der zienswijze, door enkele leden hier kenbaar gemaakt over de opdragt der werkzaamheden aan de officieren van justitie en over het vertegenwoordigen van den staat, bij ongenoegzame behartiging van het openbaar ministerie, door eenen gewonen pleitbezorger, in voege als bij de bij art. 283 der gemeentewet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* N°. 85) ingetrokken wet van 29 April 1819 (*Staatsblad* N°. 15), hoogst nadeelig voor de belangen van den staat en zeker uiterst kostbaar voor de schatkist zou blijken te zijn.

Ter voldoening aan het te kennen gegeven verlangen, wordt een staat van het debiet der postzegels, sedert het begin der uitgifte, overgelegd. Daaruit blijkt, dat er gedurende de *negen* eerste maanden van 1853 zijn te gelde gemaakt 1,482,111 stuks, hetgeen, vergeleken met de vroegere opgave over de negen eerste maanden van 1852, ten bedrage van 1,390,721 stuks, eene vermeerdering van 91,390 stuks, over een gelijk tijdvak aanwijst.

Hoofdstuk X (*Oorlog*). Men gelooft geene bepaalde aanleiding gegeven te hebben tot de gevolgtrekking, welke vrij algemeen uit de Memorie van Toelichting tot dit hoofdstuk is opgemaakt, alsof daarop waarschijnlijk later eene suppletoire begrooting zou worden aangeboden. Wel heeft de Minister gezegd, dat eene verhooging van het eindcijfer der begrooting *wenschelijk* zou wezen; doch tusschen dat wenschelijke en het indienen eener suppletoire begrooting bestaat een aanmerkelijk verschil.

Niet dat eene suppletoire aanvrage tot de onmogelijke dingen moge behooren, dit geenszins; want ook sedert het openleggen der begrooting, in de maand Julij dezes jaars, zijn de algemeene omstandigheden alweder zeer gewijzigd, en zoo men zich in de Memorie van Toelichting met het behoud van den algemeenen vrede scheen te mogen vleijen, is die toestand van zaken, zoo als bekend is, zeer veranderd, en men weet niet, welke verwikkelingen uit het ontstaan van oorlog in het Oosten kunnen worden geboren. De aandacht van het bestuur van Oorlog is op die omstandigheid gevestigd, en mogt het noodig wezen, dan zou men niet aarzelen om eene suppletoire aanvrage om fondsen, naar de behoeften des tijds, in te dienen.

Men behoeft tot geen besluit te komen omtrent het modelgeweer, dat tot bewapening der infanterie moet dienen. Het is aangenomen, en daarvan een genoegzame voorraad voorhanden. Ook bestaat er geen verschil van gevoelen met opzigt tot de buksen en het zoogenaamd verbeterd geweer, met getrokken loop, — en ofschoon men gaarne erkent, dat er altijd wel een beter en doelmatiger geweer dan het reeds bestaande zal worden uitgevonden, zal men van eene andere zijde toch ook toestemmen, dat men niet geheel vreemd kan en mag blijven aan de vorderingen welke de wetenschap of de kunst ten dezen aanmaakt, en dat evenzeer andere leden der Vertegenwoordiging de Regering van eene laakbare achteloosheid zouden kunnen beschuldigen, wanneer zij omtrent deze aangelegenheid geheel stationair of onverschillig bleef.

Er zijn slechts zes officieren bij den grooten staf, die toelagen en fourragiegelden uit 's Rijks schatkist genieten. Twee anderen, boven dit getal, ontvangen die niet; de een omdat hij niet tot het leger behoort, de ander omdat hij wel in den rang van adjudant dient, doch nog bij het corps, waartoe hij behoort, in betaling wordt gevoerd.

Ten einde aan het geuit verlangen te voldoen, worden afdrukken overgelegd der bladen Eindhoven en Hillegom van de topographische kaart, onder mededeeling, dat de belangrijke bladen Amsterdam en 's Gravenhage mede nog in den loop van het jaar in het licht zullen komen, zoo als zulks bij den aanvang van het [illegible] met de bladen Utrecht en Harderwijk het geval zal wezen. Behalve dit werk, zijn nog [illegible] der groote rivierkaart aan het Departement van Binnenlandsche Zaken afgeleverd, [illegible] de voltooijing nabij zijn.

's Gravenhage, 10 November.

Z. M. heeft goedgevonden, den 1sten luit. W. A. F. G. de Hertzsch, van het 4e, en den 2den luit. A. Tackermann, van het 2de reg. infanterie, in hunnen rang over te plaatsen bij het reg. grenadiers en jagers.

Z. M. heeft goedgevonden, den kapitein J. Boogaerd, van het 3de reg. infanterie, te benoemen tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

Z. M. heeft goedgekeurd het beroep van een predikant, uitgebragt door den kerkeraad der Hervormde gemeente [illegible] Ido- en Sandelingen-Ambacht, onder de classis van Dordrecht, op A. L. B. van Toorenenbergen, predikant te [illegible].

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Herv. gemeenten van [illegible], onder de classis [illegible] kandidaat [illegible] Bellingwolde, onder de classis van Winschoten, op K. ten Oever, predikant te Gasselter Nieuwveen.

Het besluit der Tweede Kamer, om waarschijnlijk reeds Dingsdag te beraadslagen over het contract met de Nederlandsche Handelmaatschappij, noodzaakt ons, met de beschouwingen, die wij nog over dat onderwerp te maken hebben, spoed te maken.

Maandag avond zullen wij van die beschouwingen het laatste gedeelte mededeelen. Dadelijk daarna zullen wij de beloofde wederlegging van de *Amsterdamsche Courant* geven.

De commissie, door Z. M. benoemd om het [illegible] ficatie wezen onzer kusten en zeegaten te onderzoeken, is, na de vestingwerken te Helder en op de [illegible] gelegene eilanden te hebben opgenomen, [illegible] 10den naar Amsterdam vertrokken, om [illegible] onderzoek langs Zuid Holland en, eindelijk in Zeeland voort te zetten. De kusten van Groningen en Friesland zijn door haar reeds bezocht geworden.

Op 9 dezer is te Vlissingen binnengeloopen Z. M. schoener *Atalante*, komm. de luit. ter zee 2de kl. Kroeff, komende van Londen met tijdmeters.

De *N. R. C.* heeft eene telegrafische depêche uit Triest ontvangen, die behalve eenige handelsberigten, tot 24 September, geenerlei staatkundig nieuws van eenig belang uit onze Oost-Indische bezittingen bevat.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 11 Nov. ingekomen 4 lijders, hersteld geen, overleden 1, blijven in behandeling 22.

Buiten het hospitaal zijn bij de centrale cholera-commissie op 10 Nov. aangegeven 1 lijder en 5 overleden.

Naar men verneemt is Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden, vergezeld van Hoogstd. adjudant, met den eersten spoortrein van hier naar Amsterdam vertrokken en heeft Hoogstd., na met bijzonder welgevallen de beide tentoonstellingen der vereeniging voor volksvlijt te hebben bezigtigd, in het locaal der vereeniging op de Bloemmarkt een collation gebruikt. Op beide tentoonstellingen bevonden zich de commissaris des Konings van de provincie, de heer Burgemeester en een aantal leden en inzenders. Hoogstd. is hierop weder per trein van $1\frac{1}{2}$ ure naar de residentie teruggekeerd.

⁂ Onze correspondent te ZUTPHEN meldt ons van den 11den het volgende:

In den nacht van den 9 op den 10 dezer, overleed alhier, ten gevolge eener keeltering, de Heer mr. G. P. C. Baron van Heeckeren, Oud-Kantonregter van het Kanton Zutphen en nu sints 12 jaren Burgemeester dezer stad.

Dezer dagen wordt voor het criminele Hof van assises te Cleef in Rijn-Pruissen eene zaak behandeld, waarbij onderscheidene Nederlandsche handelshuizen en expediteurs geinteresseerd zijn. Drie kooplieden namelijk, in de Rijnprovincie wonende, een uitgebreiden sluikhandel drijvende, zouden zich hebben schuldig gemaakt aan frauduleus bankroet, ten bedrage van niet minder dan 60 à 70 duizend gulden. Verscheidene Hollanders zijn als getuigen voor het Hof gedagvaard. — De drie beschuldigden zijn in verzekerde bewaring.

× Onze Correspondent te ASSEN meldt ons het volgende:

Door een Rijks ambtenaar te Anlo is eene geheel en allereenvoudigste zamenstelling van vervoer — en gewone rijtuigen uitgevonden, die aan goedkoopheid vele voordeelen verbindt. De wagens, naar die zamenstelling vervaardigd, worden met de grootste gemakkelijkheid door zich zelven bewogen of voortgedreven; en loopen op straat- grind- en zandwegen met de snelheid van een kwartieruurs in een uur, en met eene kracht van zes tot acht paarden. De uitvinder, de heer Ortleb, zegt deze uitvinding ook op den ploeg te zullen toepassen, zoodat het ploegen daardoor niet alleen zonder paarden, maar ook aanmerkelijk sneller zal kunnen geschieden. Naar wij vernemen, heeft de uitvinder reeds octrooi voor vijf jaren, en vele bestellingen van particulieren ontvangen.

Ter aanvulling van de onlangs door ons medegedeelde bijzonderheden nopens den gunstigen toestand der Drentsche veen- en Middenkanaal Maatschappij kan nog [illegible]. De 1500 bunders veen in de marken [illegible] en Zuidbarge zijn aan de Maatschappij afgestaan [illegible] per bunder, dadelijk na het verkrijgen [illegible] nog aan haar verzekerd de gronden [illegible] des Kanaals onder Beilen en Smilde, en [illegible] overeenkomsten, tusschen de ontwerpen en de eigenaren aangegaan. Over het geheel waren verreweg de meeste tot het kanaal benoodigde gronden door de ontwerpers of bij voorwaardelijke schikking of bij onderhandsche contracten reeds aangeschaft, zoodat de Maatschappij, toen zij tot stand kwam, nog slechts een klein terrein had aan te koopen. De kosten zijn oorspronkelijk geraamd op *f* 580,000, waaronder begrepen het graven van het kanaal, het maken der wegen [illegible] van 3 schutsluizen, 20 ophaal- of draaibruggen met de noodige sluis- en brugwachterswoningen enz., mede begrepen de sommen tot aankoop der gronden [illegible] die, welke *om niet* zijn afgestaan, tot voldoening [illegible] van de aangekochte veenen in Noord- [illegible], met de kosten van overdragt, opmeting en [illegible], tot vergoeding voor het ontwerpen van het plan, het doen van opnemingen, waterpassingen, het sluiten van contracten, het aanwenden van reis-verblijf en andere daartoe betrekkelijke kosten en eindelijk tot [illegible] der successivelijk te fourneren gelden gedurende [illegible] drie jaren, welke zullen moeten verloopen, alvorens de Maatschappij de afvaartsgelden ontvangen, en met den [illegible] harer veenen beginnen kan. Die kosten zullen worden gevonden: *a.* in den verkoop der aan de Maatschappij toebehoorende veenen, *b.* in de opbrengst der afvaartsgelden, *c.* in den verkoop van den in rijken voorraad aanwezigen veldsteen, *d.* in de opbrengst van den na exploitatie te verkoopen ondergrond der veenen, en *e*, in den verkoop der veld- of heidegronden. Zaakkundigen berekenen, dat zelfs bij de *minstgunstige* uitkomst, het maatschappelijk kapitaal in den tijd van twintig jaren zal kunnen worden afgelost; dat de aandeelhouders gedurende dien tijd 5 pCt's jaars zullen kunnen ontvangen, en dat er bovendien nog jaarlijks f 9,000 zal zijn te verdeelen, terwijl daarna nog als vrije bate aan de Maatschappij het geheele kanaal met aanhoorigheden, opbrengsten enz. zal overblijven. Met ongeduld ziet vooral de arbeidende klasse in Drenthe naar den aanvang der werkzaamheden uit, waardoor zij, bij den aannaderenden winter en bij de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, in staat zoude worden gesteld, om door arbeid eenigermate in hare dringende behoeften te kunnen voorzien.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie der Grondwet.

Wanneer de Redactie der *Grondwet* met ons de uivoering van het schoone Oratorium *Elias* bijgewoond heeft, zal die Redactie ongetwijfeld glimlagchend de schouders ophalen over de artikels van twee verslaggevende bladen der Residentie.

De Ministeriële Nieuwsbode is zeer kort en voorzigtiger dan hare zuster, die onaangevallen o. a. den Architect (den heer de Vletter) wil verdedigen tegen de gebreken der klankverspreiding. enz. Maar niemand wil iets afdingen op de verdiensten te regt aan directeur, solisten, choor en orchest toegekend, evenmin als aan die van den heer Architect.

Maar wij toonkunstenaars, protesteren tegen de strekking en geest van het artikel van het Haagsche Dagblad — de klankverspreiding. is veel slechter dan in de oude zaal en waaraan ligt dit — daaromtrent zijn de opiniën verdeeld. Sommige leden der Zangvereeniging schrijven het toe, dat men meer naar voren moest geplaatst zijn, anderen beweren juist het tegendeel, wederom anderen gelooven, dat dit niets zal helpen, maar dat de nis veel te laag en te plat is.

Wie zal nu beslissen? Immers de waarheid ligt gewoonlijk *in medio*; wij voor ons gelooven dat niet, wij scharen ons, onder diegenen welken het er voor houden, dat de nis te laag is.

Maar daarmede zij het verre van ons den verdienstelijken Architect te beschuldigen; wij weten niet welke bevelen die heer heeft ontvangen, en gelooven zelfs, dat hij heeft geleverd hetgeen hij kon. — Wij hebben dus volstrekt niets [illegible] dingen op den lof, hem in de dagbladen toegezwaaid; maar mogen toch ons gevoel niet onderdrukken, dat wij het oude orchest terug verlangden, waarbij wij niet verpligt waren elkander op de voeten te trappen, en waarop wij veel meer ruimte hadden dan in de zoogenaamde vergroote zaal.

En dit is waarheid — de zaal is verbeterd, maar niet de plaats van het orchest.

Een groot Toonkunstenaar van Nederland, wiens naam het genoeg ware te noemen, verklaarde in substantie openlijk in de antichambre, dat, wat de klank betrof, dit het *ultra* van *slecht* was. En dezen Toonkunstenaar was de oude zaal niet onbekend. — Vraag nu nog eens de opinie van den verdienstelijken heer Directeur van den feestavond; vraag het eens aan de talrijke kunstminnaars, die zich in de zaal bevonden: hun antwoord is allerongunstigst, wij hebben niet één verdediger gevonden. En wat zal het effect nu nog veel zwakker worden, wanneer wij de uitvoeringen zonder orchest krijgen. — Op deze wijze zal de 's Gravenhaagsche Zangvereeniging zeker haren ouden roem niet kunnen handhaven, tenzij er nog iets kwam van den opbouw eener nieuwe concertzaal, waarmede men zich onder den [illegible] Zaken [illegible] doch hetwelk [illegible] is tot een voegzaam, noodzakelijk gebouw, voor ons hoogst regterlijk collegie, den Hoogen Raad. Het zal nu het beste wezen, wanneer het bewezen zal zijn, dat er niets meer aan de zaal Diligentia te doen is, om de oefeningen in de zaal op den Fluweelen Burgwal te houden, wanneer die te bekomen is, in afwachting altijd van de mogelijkheid, om eene concertzaal te verkrijgen, der Residentie waardig, ofschoon wij vreezen, dat dit thans onder de *pia vota* zal moeten worden gerangschikt.

Eenige beminnaars der Edele Toonkunst.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 12 November 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{13}{16}$ $1\frac{15}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	104
Dito Certificat.	3		Dito 1828/1829	5	
Dito dito	4	$92\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{13}{16}$	Cert. 1831/1838	5	95
O. I. Leening.	4	$92\frac{1}{2}$	Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	$95\frac{1}{4}$
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz*	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$		Certific. dito	6	
Frankrijk.					
Obligatien.	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$21\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{16}$	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. °/m.	3	$40\frac{1}{4}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{3}{8}$	Metalliek	5	$76\frac{1}{16}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$89\frac{3}{8}$
Portugal.			Dito letter B.	5	$89\frac{3}{8}$
Londen nieuwe.	5	$36\frac{1}{2}$ $\frac{11}{16}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$89\frac{1}{8}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$89\frac{1}{8}$

Philad., Bankactien 4; Mexic., te Londen, 3 pct. 24, $\frac{1}{8}$; dito Onb. $23\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; Gren., te Londen p. s. 100 $2\frac{1}{2}$ pct. $18\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; dito Uitg. $7\frac{7}{8}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 69, $\frac{1}{4}$.

De markt was heden in handel zoo wel als variatie hoogst onbeduidend.

FRANKFORT, Donderdag, 10 Nov. 5 pct. Metal. 79; Bankactiën 1325; 1 pct. Spanje $21\frac{3}{8}$; dito 3 pct. $40\frac{1}{4}$; wissel op Weenen $103\frac{1}{4}$.

De markt was algemeen flaauwer.

[illegible] Mexico N. 3 pct. $25\frac{1}{8}$; Gren. Uitg. [illegible]; Spanje 1 pct. $21\frac{3}{8}$; Certificaten $5\frac{1}{4}$; Holland 4 pct. $95\frac{1}{4}$.

WEENEN, Vrijdag 11 November. Nieuwe Metal. $92\frac{1}{8}$; Bankactien 1312; Wissel Lond. 11.10; Parijs 135.